

Ny gjødselbrukforskrift

Mars 2025

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

26.03.2025

Ny forskrift vedtatt

Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

- fastsatt av KMD, LMD og HOD 29. januar 2025

Erstatter:

- forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav
- forskrift om gjødslingsplanlegging (f.o.m. 2026)

I tillegg er det komme ei ny gjødselvareforskrift (Mattilsynet)

Formål med den nye forskrifta

§ 1: Formålet med denne forskriften er å legge til rette for at gjødselvarer kan utnyttas som en ressurs samtidig som forurensingsmessige, helsemessige og hygieniske ulemper ved lagring og bruk forebygges. Forskriften skal legge til rette for god avling og god utnytting av næringsstoffer i gjødselvarer og jordsmonn, og begrense tap av næringsstoffer til vassdrag og luft. Forskriften skal bidra til en miljøforsvarlig forvaltning av jordsmonnet og ivareta hensynet til biologisk mangfold.

Vesentlege endringar

- Regelverket omfatter all gjødsel
- Fokus på fosfor og strengare krav til spreieareal
- Spreietidspunkt
- Krav til både gjødslingsplan og journal

Fosforgrenser

Forskjell mellom fylker

Møre og Romsdal:

2027-2029: 2,8 kg P/daa

2030-2032: 2,5 kg P/daa

2033 ->: 2,3 kg P/daa

	Fra 2025	Fra 2027	Fra 2030	Fra 2033
Rogaland				
Troms og Finnmark		3,1 kg P/daa	3 kg P/daa	2,7 kg P/daa
Resten av landet	3,5 kg P/daa		2,5 kg P/daa	
Innmarksbeite		2,8 kg P/daa	2,5 kg P/daa	2,3 kg P/daa
			2 kg P/daa	

Dagens regelverk, som berre omfatter husdyrgjødsel (og evt. anna organisk gjødsel) tilsvarer ei grense på 3,5 kg P/daa

Innmarksbeite: grense på 2 kg P/daa frå i år

Fosforrekneskap som alternativ til -grenser

Frå 01.01.2027 kan det førast rekneskap over fosforstraumar inn og ut frå føretaket

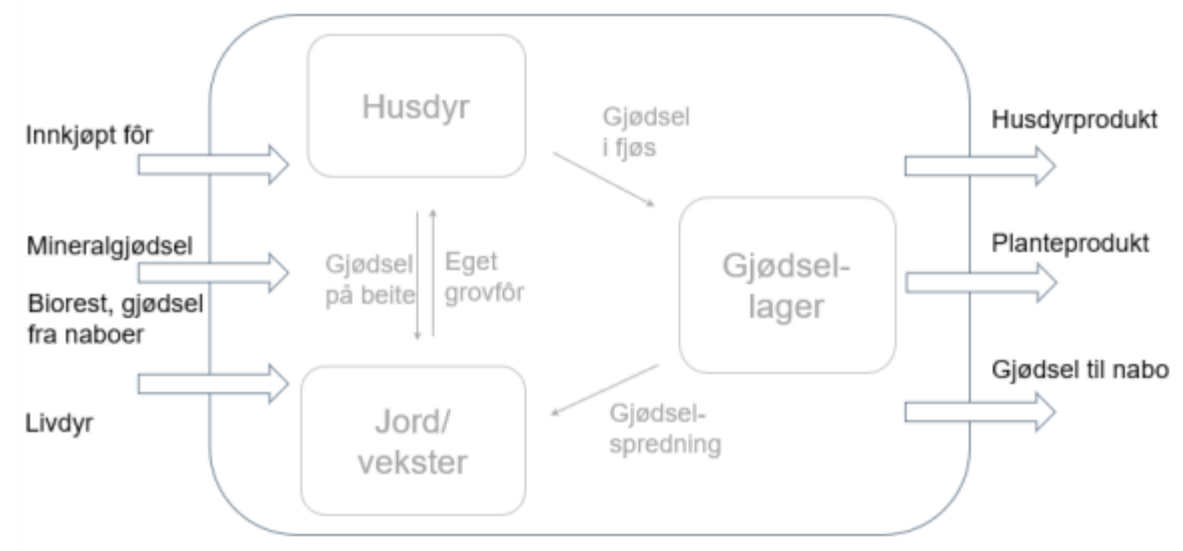
Kan vere aktuelt dersom det er så høge avlingar at det kan tilførast meir fosfor enn det fosforgrensene gir rom for, utan at dette auker fosforinnhaldet i jorda

Uansett ikkje over 3,5 kg P/daa

Balanse over ein 3-årsperiode

Offentleg register

«Ferske» jordprøver

Vekster som treng mykje fosfor

Potet og grønsaker som krev mykje fosfor, kan gjødslast meir enn dei generelle grensene

Gjødselmengda må avpassast til det vekstane treng

Må også ta omsyn til fosforstatus i jorda ut frå jordprøver, som ikkje kan vere eldre enn 4 år (som for balansegjødsling – normalt < 8 år)

Slike areal må vere registrert i offentleg register / meldt til kommunen

Grense for nitrogengjødsling

I dei områda som er omfatta av nitratdirektivet kan det spreiest maksimalt 17 kg total-nitrogen per daa per år frå husdyrgjødsel. Det er for å ta vare på og betre tilhøva for livet i innsjøar, elvar, bekker og sjø.

Dette gjeld i dag i praksis områda som drenerer ut i Oslofjorden.

Godkjent spreieareal

- Fulldyrka og overflatedyrka jord
- Godkjent innmarksbeite
 - Kommunen må godkjenne, og det er visse vilkår
- Grøntareal
- Anlegg for dyrking av mat-, fôr eller prydvvekster
- Vegetasjonssone mot vassdrag -> ikkje tilføre gjødselvarer

- Offentleg register (vil komme) – godkjenning må lagrast lokalt inntil vidare

Krav til lagring

Krava til utforming av lager er praksis som før

Tett lager, gjødsel med $> 25\%$ TS kan lagrast på bakken, ikkje plassering på flaumutsatte område eller nær vassforekomstar osv.

Lagringskapasitet minimum 8 månader og fram til spreiring

MEN: Tidspunktet for siste spreiring kan endre seg mykje

Vestland manglar gjødsellager

Spørjeundersøking 334 bønder, februar 2025
91 % mjølk, 5 % gris/fjørfe, 4 % kombinasjon

- 30 % har mindre enn 8 mnd lagerkapasitet
- 65 % spreier gjødsel etter siste hausting
- Svar om aktuelle tiltak:
 - Tomt lager 15. sept
 - Søke støtte til nytt lager (59 % av dei som bør gjere tiltak)
 - Transport til andre lager på vinteren
 - Redusere dyretalet (43 % av dei som bør gjere tiltak!)
 - Større tankvogn
 - Levering til biogassanlegg
 - Bygge tak / dekke over lager

Spreietidspunkt (M&R)

Overgangsperiode i 2025 og 2026

Spreieperiode 15. februar til 15. september (u/nedmolding) / 1. november (m/nedmolding)

Frå 2027:

Godkjent spreieperiode for organisk gjødsel er 1. mars til 15. september

Krav til hausting/beiting eller etablering av plantevekst etter siste spreieing

Unntak til utgangen av 2028 for dei med liten lagerkapasitet (forlenga overgangsperiode)

Gjødslingsplan og gjødseljournal

I 2025 gjeld same reglar som tidlegare.

Nye reglar gjeld frå 2026, men i praksis ikkje store endringar for det som gjeld gjødslingsplan. Litt andre krav til kven som skal ha gjødslingsplan.

Alle som bruker gjødselvarer skal føre gjødseljournal frå og med 2026. Den skal kunne leggast fram for kontroll seinast 1. november same året som gjødslinga.

1. Kor og når det er gjødsla
2. Kva type og mengde gjødsel som er brukt
3. Kor mykje fosfor og nitrogen som er tilført kvart areal
4. Kor mykje total-nitrogen og total-fosfor som er påført

Journal også over mottak eller bortskaffing av gjødsel (> 75 kg P)

Vestland	Frå 2025	2026	2027	2028	2029	2030	...	2033 →
Spreietidspunkt	15. sept utan nedmolding 1. nov med nedmolding 15. februar		15. september uansett (føretak med overgangstid: 1. nov med nedmolding) 1. mars Hausting etter siste spreiiing		15. september uansett 1. Mars Hausting etter siste spreiiing			
Fosforgrense	3,5 kg P/daa		2,8 kg P/daa			2,5 kg P/daa		2,3 kg P/daa
Husdyrgjødsel på innmarksbeite	Søknadspliktig Godkjenningar gitt før 1. feb 2025 gjeld framleis							
Mineralgjødsel på innmarksbeite	Tillate så lenge du har gjødslingsplan frå 2022 eller 2023 som viser at det blei brukt mineralgjødsel før 1. feb 2025				Søknadspliktig			
Gjødslingsplan	Som før Gamle fritak ok	Krav etter ny forskrift § 26: Nye krav til kven som skal ha gjødslingsplan, Truleg ikkje høve til fritak						
Gjødslingsjournal inkl. oversikt over motteke gjødsel meir enn 75 kg P	Ikkje krav	Krav etter ny forskrift § 27: Alle skal føre journal, òg dei som ikkje har krav om gjødslingsplan						
Innrapportering ved bortskaffing av gjødsel meir enn 75 kg P	Kravet gjeld frå det tidspunktet som Landbruksdirektoratet bestemmer							
Jordprøver	Jordprøver tatt før 2025 er godkjent, så lenge dei er kartfesta og gir info om jordart, pH, P-Al og moldinnhald					Uttak og analyse av jordprøver skal følge krav i § 29		
Innrapportering av jordanalyseresultat	Kravet gjeld frå det tidspunktet som Landbruksdirektoratet bestemmer							
Bruk av gjødselvarer med avløpsslam						Ikkje tillate dersom P-Al \geq 14 Maks 25 kg P/daa i tiårsperiode		

